

NGHỊ LUẬN TRONG VĂN BẢN TỰ SỰ

I – TÌM HIỂU YẾU TỐ NGHỊ LUẬN TRONG VĂN BẢN TỰ SỰ

1. Đọc các đoạn trích sau :

a) *Chao ôi ! Đối với những người ở quanh ta, nếu ta không cố tìm mà hiểu họ, thì ta chỉ thấy họ giàn dở, ngu ngốc, bẩn tiện, xấu xa, bỉ ổi... toàn những cớ để cho ta tàn nhẫn ; không bao giờ ta thấy họ là những người đáng thương ; không bao giờ ta thương... Vợ tôi không ác, nhưng thị khổ quá rồi. Một người đau chân có lúc nào quên được cái chân đau của mình để nghĩ đến một cái gì khác đâu ? Khi người ta khổ quá thì người ta chẳng còn nghĩ gì đến ai được nữa. Cái bản tính tốt của người ta bị những nỗi lo lắng, buồn đau, ích kỉ che lấp mất. Tôi biết vậy, nên tôi chỉ buồn chứ không nỡ giận.*

(Nam Cao, *Lão Hạc*)

b) *Thoắt trong nàng đã chào thưa :*

"Tiểu thư cũng có bây giờ đến đây !

Đàn bà dễ có mấy tay,

Đời xưa mấy mặt đời này mấy gan !

Dễ dàng là thói hồng nhan,

Càng cay nghiệt lăm càng oan trái nhiều".

Hoạn Thư hồn lạc phách xiêu,

Khấu đầu dưới trường liệu điêu kêu ca.

Rằng : "Tôi chút phận đàn bà,

Ghen tuông thì cũng người ta thường tình.

Nghĩ cho khi gác viết kinh,

Với khi khỏi cửa dứt tình chẳng theo.

Lòng riêng riêng những kính yêu,

Chồng chung chưa dễ ai chiều cho ai.

Trót lòng gây việc chồng gai,

Còn nhờ lượng bể thương bài nào chẳng".

*Khen cho : "Thật đã nên rằng,
Khôn ngoan đến mức nói năng phải lời.
Tha ra thì cũng may đổi,
Làm ra thì cũng ra người nhỏ nhen".*

(Nguyễn Du, *Truyện Kiều*)

2. Suy nghĩ và thực hiện các yêu cầu sau :

a) Nghị luận là nêu lí lẽ, dẫn chứng để bảo vệ một quan điểm, tư tưởng (luận điểm) nào đó.

Căn cứ vào định nghĩa này, hãy tìm và chỉ ra những câu, chữ thể hiện rõ tính chất nghị luận trong hai đoạn trích trên.

b) Từ việc tìm hiểu hai đoạn trích, hãy trao đổi trong nhóm để hiểu nội dung và vai trò của yếu tố nghị luận trong văn bản tự sự nói chung. Yếu tố nghị luận có thể làm cho văn bản tự sự thêm sâu sắc như thế nào ?

(*Gợi ý*: Để thực hiện các yêu cầu trên, cần chú ý mấy điểm sau :

- Trong mỗi đoạn trích, nhân vật nêu ra những luận điểm gì ?
- Để làm rõ luận điểm đó, người nói đã đưa ra luận cứ gì và lập luận như thế nào ?
  - Các câu văn trong văn bản tự sự thường là loại câu gì ? (miêu tả, trần thuật, khẳng định, phủ định, câu ghép có cặp từ hô ứng : *nếu ... thì ; không những ... mà còn ; càng ... càng ; vì thế ... cho nên ...*)
  - Các từ ngữ thường được dùng để lập luận trong văn bản tự sự là những từ ngữ nào ? (*tại sao, thật vậy, trước hết, sau cùng, nói chung, tóm lại, tuy nhiên, ...*)

Ghi nhớ

Trong văn bản tự sự, để người đọc (người nghe) phải suy nghĩ về một vấn đề nào đó, người viết (người kể) và nhân vật có khi nghị luận bằng cách nêu lên các ý kiến, nhận xét, cùng những lí lẽ và dẫn chứng. Nội dung đó thường được diễn đạt bằng hình thức lập luận, làm cho câu chuyện thêm phần triết lí.

II – LUYỆN TẬP

1. Lời văn trong đoạn trích (a), mục I.1 là lời của ai ? Người ấy đang thuyết phục ai ? Thuyết phục điều gì ?

2. Ở đoạn trích (b), mục I.1, Hoạn Thư đã lập luận như thế nào mà nàng Kiều phải khen rằng : *Không ngoan đến mức nói nàng phải lời* ? Hãy tóm tắt các nội dung lí lẽ trong lời lập luận của Hoạn Thư để làm sáng tỏ lời khen của nàng Kiều.